

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבהן
קרק שליט"א
עידה"ק טבריה ת"ז

כי-תשא

גליון 47 | תשפ"א

ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לַחַת הָעֵדֻת

וזהו הדגשת הדימיון בין משה רבינו לכלה, שהרי משה רבינו הוא השורש לכל הגברי רבא לאורך כל הדורות וכדאי' בחז"ל שאמרו (ויק"ר פכ"ב) שלא היה דבר שלא נמסר למשה בסיני, ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. ממילא מדגישים את עניין הת"ח גופיה, "אשר עתיד לחדש" והוא הקישוט והנוי היותר גדול ששייך, כמו כלה שהיא עיקר והקישוטין טפלין לה.

לך יד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים

ולאלתר כתיב "סרו מהר מן הדרך אשר ציויתים", ולבאר השייכות בין הרישא לסיפא שברישא קורא אותם "עמך" ובסיפא אומר הקב"ה "אשר ציויתים".

והנה בגמ' בסנהדרין (נ"ו ע"ב) מנהני מילי אמר ר' יוחנן דאמר קרא [בראשית ב, טז] ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל ויצו אלו הדינין, ועוד שם בגמ', ויצו זו ע"ז, מאי משמע, רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי, חד אמר [שמות לב, ח] סרו מהר מן הדרך אשר צויתים עשו להם וגו'.

היינו שהקב"ה מוכיחם על חומרת העוון הנורא של העגל עד כדי שאפילו מתוקנים באומות ששומרים שבע מצוות

בבעה"ט כאן כתב וז"ל ככלתו. כתיב חסר. מה כלה מקושטת בכ"ד קישוטין המנויין בישעיה (ג, יח_כג) אף תלמיד חכם צריך להיות מקושט בכ"ד ספרים, ע"כ.

וכן מצינו בזוה"ק בכמה מקומות (ח"א רלו: ח"ב. ה: ועוד) הביטוי "כלת משה", ויש לבאר הדימיון של משה רבינו לכלה דייקא, דכלה מקושטת, שונה מסתם אשה מקושטת, דאצל כלה אמנם הקישוטים מייפים אותה ומקשטים אותה, אבל הם בטלים אצלה דעיקר החשיבות היא הכלה בעצמה, והקישוטים הם התוספת לאותה חשיבות.

כמו"כ ת"ח, אמנם מקשטים אותו כ"ד ספרים, אבל עיקר החשיבות היא, הת"ח גופיה, והתורה שלומד ומפלפל, וההשגות שמשגיג, כפי דעתו ועיונו ועמלו, עמוק מני ים, ולזה בטלים אליו הכ"ד ספרים וכמאמר חז"ל הידוע (מכות כ"ב ע"ב) "אמר רבא כמה טפשאי שאר אינשי, דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה".

שפה
לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

לא תבשל גדי בחלב אמו

ביסוד בישול אחר בישול
בבשר וחלב

הנה נחלקו הראשונים גבי בישול אחר בישול (עיין או"ח סי' רנ"ג ושי"ח) בלח שנצטנו, אי מקרי בישול אי לא, ודנו הפוסקים (יעוין בערוך השולחן יו"ד סי' פ"ז ובפלתי או"ח סי' שי"ח סק"ג, ופמ"ג

המשך בעמוד הבא

בני נח לא עוברים עבירה כזו, וזה הלשון אשר 'ציויתים', מלשון אותו 'ויצו' של אזהרת עבודה זרה לבני נח.

וממילא עוון זה גורם שישלטו האומות בישראל, כדדרשו חז"ל (עירובין נ"ד ע"א) רב אחא בר יעקב אמר, אלמלא לא נשתברו לוחות ראשונות, "אין כל אומה ולשון שולטת בהן, שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות". ומזה נגרם הטענה על משה שהוציא מדעתו את הערב רב ממצרים, (דהלא מצרים היא השורש לשליטת אוה"ע בישראל, והיתה להם הזדמנות להיפטר מעתה ועד עולם משעבוד מלכויות ושליטת אוה"ע, לולא אותו ערב רב שגרם לחטא העגל), וע"ז אומר לו הקב"ה כי שיחת "עמך", הוא הערב רב שהוצאת ממצרים (וכדפרש"י כאן).

ויחל משה את פני ה'

בגמ' בסוף מגילה נתבאר דבאמת מדינא דגמ' כמובא במשנה (מגילה ל' ע"ב) יש לקרוא את הברכות והקללות (שבפרשת בחוקות) ופוסקת הברייתא שם (לא ע"א) כי קוראים 'ויחל משה' וכן מנהגינו כמבואר בברייתא.

ונראה לומר דזהו גופא הכח של משה רבינו ע"ה, שהקב"ה גזור גזירה של צ"ח קללות על הציבור, ומשה מבטלה ע"י תעניתו של "לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי", שמתעכב בהר ארבעים יום, וזהו יסוד החלפת קריאה של תענית, דמדינא בעי לקרוא צ"ח קללות, של פורענות קשה העומדת לבוא ח"ו על עם ישראל, בזמן ד' תעניות הקשה ומסוגל לפורענות, ואנו מחליפים אותה בקריאת 'ויחל משה', של כפרה של אותם הקללות ה"י, והחלפתן ומיתוקן במידת הרחמים.

[ובנו"ט יש להוסיף בדרך רמז מאי דאי' בגמ' (חולין קל"ט ע"ב) מרדכי מן התורה מנין דכתיב [שמות ל, כג] מר דרור ומתרגמין מירא דכיא. דזהו אותו שורש, דקטורת מסוגלת לקחת זרות קשות ואכזריות של "נגף" ולמתק אותם ולבטל אותם לגמרי, וזה היה כוחו של מרדכי הצדיק לקחת גזירה של כליה על בני", ולמתקה ולבטלה, ולהפך אותם הימים לימי משתה ושמחה לדורות עד כדי שלא יבטלו לעולם.

לעילוי נשמת האשה הצדקנית מרת דינה בת אסתר ע"ה אמו של ידידנו הנעלה אשר שם אזנו כאפרכסת לשמוע תורת רבינו כמוה"ר דוד שדה שיחי

מכתב נפלא על דקות מידותיו של רבינו

לכבוד מערכת 'שפתי כהן'- היות וכבר כתבו רבים אודות תורתו ותפילתו של מו"ר הרד"ק הכהן הגדול שליט"א, אבקש להוסיף את עניין ה'בין אדם לחבירו', אשר ידוע כי רבים המה, המנסים לחקות את הרב, בכל מנהגיו ותהלוכותיו, ושוכחים לפעמים, כי ראשית צריך לשים לב ולעקוב, אחר הנהגתו של רבינו בבין אדם לחבירו, שהיא מופלאת ביותר, ואין לה אח ורע בשום מקום, וסיפור בנו של רבינו, ידידי משכבר הימים, הרה"ג רבי שמואל שליט"א, (א.ה. סיפור זה סיפר רבי שמואל גם במקלות בכנס "בספרו של צדיק שהתקיים בטבריה, אבל לתועלת הרבים שעדיין לא שמעוהו נביא אותו כאן שוב) שכידוע מנהגו של רבינו בצאתו את העיר, לומר תפילת הדרך, בסמוך לתחנה של איזור התעשייה 'קדמת גליל', שם הרב מורה לנהג להמתין בצד הדרך עד שיסיים את הברכה, ופעם אחת הנהג היה רבי שמואל שיחי' ובהגיע הרכב לאיזור קדמת גליל ציוה עליו הרב להמשיך בנסיעה ולא לעצור, עד שהגיעו לסביבות קיבוץ לביא ושם הורה הרב לעצור, לשאלתו ולפליאתו של רבי שמואל הסביר הרב בעוברינו שם בתחנה ראיתי צעיר הממתין לטרמפ, אמנם רכבינו מלא עד אפס מקום ולא היה שייך להכניסו, אבל אם היינו עוצרים שם הרי שאותו טרמפיסט היה רץ בשמחה לרכב בחשבו שעצרנו כדי לקחתו, עד שהיה מתאכזב לראות את הרכב מלא, על כן לא רציתי לגרום לו חלישות הדעת וציויתי עליך להמשיך עד למקום אחר. חושבני שתפרסמו מכתבי זה כדי שידעו עד כמה רחוק מאיתנו הרב ולא יפה יש עלינו לשאוף.

בברכת התורה ש. שרמן פתח תקווה

דעת
חכמה ומוסר

שפה לנאמנים - המשך

סקי"ח) אי נחלקו הראשונים בשאלה זו גם גבי הלכות 'בשר בחלב' או לא.

והיה סבירא לן לרבינו, דלכאורה איכא ראייה ברורה דאמרינן 'יש בישול אחר בישול', בבשר בחלב, דהרי איכא דמבשל תרומתו אהדדי, החלב מתבשל במהירות רבה יותר מן הבשר, והבשר עדיין לא הגיע אפילו לדרגת 'מאכל בן דרוסאי' ואם כן היכי תימצא בישול בשר בחלב בעלמא, אלא על כרחך דאמרינן דיש בישול אחר בישול והחלב מתבשל לאחר מכן יחד עם הבשר גם.

ואמר רבינו דאין זה ראייה כי אם קושיא דאפילו למ"ד 'יש בישול אחר בישול בלח' כל זה דווקא בנצטנן, ואח"כ מבשלו, אבל אם עדיין 'רותחות', בוודאי דלא אמרינן 'בישול אחר בישול', וא"כ צ"ע על כל בישול בשר וחלב דעלמא. היכי מצי מבשלם ביחד.

אלא ע"כ צריך לומר, דהא מצינו חידוש גדול בדיני שחיטה דשרי לאכול את הבני מעיים, (הריאה) יעויין בגמ' (חולין ל"ג) דלגבי נכרי דאין לו דין שחיטה מקרי כאבר מן החי גמור, דהא קודם שחיטת הוושט כבר מקרי תלוש מן הבהמה, ואילו ישראל, על אף דלאחר שחיטת הוושט מקרי תלוש, נכשר מידי אבר מן החי בשחיטת הקנה, ומבואר שם דהכל נכלל במעשה השחיטה, וע"כ מפקיעו מידי אבר מן החי.

ולפי"ז בנידון דידן על אף דהויא לאיסורא ולא להיתירא, כיוון דסוף סוף עביד מעשה בישול אחד, דמניח להבשר וחלב להתבשל יחדיו, ובזה מתייחס אליו כל המעשה בישול, הרי זה יותר משחיטה, דאמרינן דבפעולה זו עביד מלאכת בישול גמורה.

